

відповідною статтею в такій редакції: «В умовах воєнного стану діти користуються особливою повагою, їм забезпечується захист від будь-якого роду посягань.

В умовах воєнного стану не можуть бути обмежені прав і свободи дитини, передбачені ч.2 ст. 64 Конституції України.

В умовах воєнного стану дітям гарантується;

а) отримання освіти, включаючи релігійне й моральне виховання, згідно з побажаннями їх батьків або. В разі відсутності батьків, тих осіб, які опікуються ними;

б) ужиття необхідних заходів для сприяння возз'єднанню роз'єднаних сімей;

в) вільне пропускання посилок із найважливішими продуктами харчування, одягом і тонізуючими засобами;

г) незалучення до воєнних дій, збройних конфліктів, заборона у створенні дитячих воєнізованих організацій та формувань, у вербуванні у збройні сили або групи;

г) отримання відомостей про членів своєї сім'ї, повідомлення їм відомостей сімейного характеру.

Вважаємо за необхідне статтю 21 наведеного Закону доповнити частиною другою та викласти її у такій редакції: «діти іноземців віком до п'ятнадцяти років які перебувають на території України під час воєнного стану мають право користуватися такими самими правами, як і громадянами України».

1. Конституція України.
2. Захист прав дітей в умовах воєнного стану Магда С.О, Вісник Харківського національного університету імені В.Н Каразіна Серія «ПРАВО», Випуск 20, 2015 рік.
3. Закон України «Про охорону дитинства».
4. Декларація ООН про захист жінок і дітей при надзвичайних обставинах та під час збройних конфліктів, 1974 р.
5. Закон України «Про правовий режим воєнного стану».

Бахчев Костянтин Вікторович

декан факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

РОЛЬ ПІДРОЗДІЛІВ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ У ЗАХИСТІ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Найбільшою цінністю у світі є життя та здоров'я, а життя та здоров'я дітей є не тільки надвищою цінністю, але пріоритетом діяльності будь-якої держави, адже твердження «діти – наше майбутнє» є аксіомою. Основним підрозділом Національної поліції України, який цілеспрямовано захищає прав та інтересів дітей є підрозділи ювенальної превенції.

Зміна політичних обставин у нашій державі, військова агресія щодо населення України, повномасштабні військові дії на нашій території спонукають до трансформації діяльності державних органів, поліцейських ювенальної превенції в тому числі.

Узагальнення досвіду підрозділів ювенальної превенції під час дії воєнного стану дозволяє зробити висновок про виконання як загальних, визначених законодавством України, так і спеціальних повноважень, пов'язаних з дією воєнного стану.

Відповідно, підрозділи ювенальної превенції продовжують виконувати основні завдання: профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення; ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень та проведення із ними заходів індивідуальної профілактики; участь в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення; вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорстокому поводженню з дітьми; вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, у тому числі здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб; провадження діяльності, пов'язаної із захистом права дитини на здобуття загальної середньої освіти; взаємодія з іншими підрозділами Національної поліції, органами державної влади та місцевого самоврядування з питань забезпечення прав та законних інтересів дітей; здійснення у межах компетенції досудового розслідування кримінальних проступків у формі дізнання [1].

Вказані завдання були адаптовані під реалії сьогодення з метою підвищення ефективності діяльності поліцейських ювенальної превенції, а також відбулося запровадження нових форм та методів діяльності таких поліцейських. Ми пропонуємо виділити такі пріоритетні види діяльності підрозділів ювенальної превенції в умовах воєнного стану:

1. Розшукова діяльність. В умовах війни спостерігається підвищення кількості дітей, які зникли безвісті, а також дітей, які були знайдені без супроводу дорослих (батьки загинули, не змогли виїхати з окупованої території, загубилися та інші обставини сприяють цьому). З огляду на це відбулося розширення форм прийняття звернень від громадян: крім традиційних видів звернень (письмові та усні), активно запроваджуються звернення, подані через Telegram-боти (так звані електронні звернення).

Зокрема, ювенальна поліція України запустила Telegram-бот для пошуку дітей (@poshukditei_bot), які зникли або з якими втрачено зв'язок [2]. Основним його завданням є спрощення процедури подачі інформації про дитину, яка зникла безвісти та/або зв'язок з якою відсутній, до органів поліції. Інформація, яка надходить до вказаної комунікаційної платформи, офіційно реєструється та перевіряється працівниками поліції у найкоротший час, із вжиттям відповідних подальших заходів відповідно до законодавства.

Крім того, ювенальні поліцейські залучаються для реагування на звернення, які були подані за допомогою Telegram-боту «Дитина не сама», створений представниками дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ, Офісу Президента України, Міністерства соціальної політики України. Telegram-бот передбачений для випадків, коли батьки загубили дитину, а також якщо бажають тимчасово прихистити дитину у своїй сім'ї. Окрім того, за допомогою боту можна звертатися, якщо ви знайшли дитину без супроводу дорослих, вам відомі міжнародні організації, які готові прихистити українських дітей, ви маєте інші питання щодо дітей [2].

2. Соціально-гуманітарна діяльність. Зважаючи на значну кількість внутрішніх переселенців, які опинилися у важких життєвих обставинах і потребують як матеріальної, так і психологічної допомоги, працівники підрозділів ювенальної превенції застосовують соціально-гуманітарні заходи до дітей-переселенців та їх сімей, які цього особливо потребують. Серед таких заходів можна назвати: надання матеріальної допомоги у вигляді речей, продуктів харчування, ліків, а також проведення творчих та тематичних майстер-класів, спортивних занять, змагань, свят. Крім того, ювенальні поліцейські залучають до співпраці за цим напрямком роботи волонтерів відомих особистостей, психологів та інших небайдужих професіоналів [2].

Також в рамках соціально-гуманітарної роботи підрозділи ювенальної превенції взаємодіють з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану з центральними і місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування. Зокрема, наприклад, надання пропозицій щодо внесення змін до чинного законодавства, або прийняття нових актів органів місцевого самоврядування для захисту прав та свобод дітей. Так, керівник Ювенальної поліції України є членом координаційної ради з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану, яка здійснює свою роботу за такими напрямками: забезпечення безпечного переміщення (евакуації) дітей, які проживають або зараховані на цілодобове перебування до закладів різних типів, форм власності та підпорядкування, дітей, влаштованих в сімейні форми виховання, на безпечну територію; забезпечення розміщення та задоволення потреб дітей, переміщених (евакуйованих) на безпечні території, у тому числі здійснення контролю за постановкою на консульський облік у державі їх тимчасового влаштування; визначення проблемних питань щодо захисту прав дитини, що виникають в умовах воєнного стану, та способів їх вирішення [3].

3. Правоохоронна діяльність. В умовах дії воєнного стану дещо змінює вектор правоохоронної діяльності ювенальних поліцейських. Організація евакуації дітей, позбавлених батьківського піклування, а також забезпечення прав та інтересів дітей під час евакуації – одне з першочергових завдань підрозділів ювенальної превенції [2]. Крім того, наслідки військового вторгнення пов'язані з порушенням прав та інтересів дітей – громадян України військовослужбовцями російської федерації. Відповідно ювенальні поліцейські реагують на порушення таких прав шляхом документування юридичних фактів, застосування визначених законом заходів до винних осіб, а також застосування відповідних заходів, спрямованих на відновлення порушених прав та інтересів дітей.

4. Просвітницька діяльність. В рамках своєї повсякденної роботи ювенальні поліцейські здійснюють просвітницьку діяльність, проте в умовах воєнного стану акцент такої діяльності робиться саме на корисних порадах для дітей та їх батьків в умовах війни: правила спілкування з незнайомцями, поводження з покинутими предметами, поводження під час сигналу тривоги вдома та в укритті, поведінки за кордоном, тощо [2]. Формат такої роботи може бути різний: дитячі книжки з яскравими малюнками, інформація на дитячих заходах від аніматорів або ведучих, відпрацювання певних алгоритмів дій під час гри, чіткі рекомендації для батьків у вигляді брошур, електронний формат порад, тощо.

Узагальнюючи, підкреслимо основну превентивну роль підрозділів ювенальної превенції, які орієнтовані на попередження порушень прав та інтересів дітей навіть під час дії воєнного стану.

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України: Наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text> (дата звернення 22.04.2022)

2. Ювенальна поліція України. Офіційна сторінка. URL: <https://www.facebook.com/kidspoliceNPU> (дата звернення 22.04.2022)

3. Про утворення Координаційного штабу з питань захисту прав дитини в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2022 № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 22.04.2022).